

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Cím: *Nyolcvan éves a Természettudományi Társulat*

Forrás:

Uj Nemzedék
Bp. 1921. D30

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy

5(06)

Hely

Idő

"1921"

Személy

Helyszám

Nyolcvan éves a Természettudományi Társulat

Gorka Sándor főtitkár nyilatkozik a Társulat munkásságáról

— Az Uj Nemzedék tudósítójától. —

1841 május 28-án alapította meg egy lelkes magyar tudós, Bugát Pál százharmincegy társával a Természettudományi Társulatot. Az alapítóknak célja az volt, hogy összegyűjtsék a természettudósokat, hogy a természettudományokat minden téren intenzíven műveljék. Az akkori kormánykörök nem akarták az alapszabályokat jóváhagyni, csak akkor ismerték el a Társulatot, amikor az uralkodóház egyik tagja, István főherceg vállalta a patronátust. Csakhamar megadták a diplomaosztás engedélyét is. 1843 Szentgyörgy hava 20-ik napján István főherceg aláírásával megkapták a „királyi” jelzést is. A utolsó patronus József főherceg, József királyi herceg, tábornag atyja volt.

Ezeket olvasom a Természettudományi Társaság megalakulásáról egy ősdi könyvben, Gorka Sándor egyetemi tanárnak, a Társulat főtákarának szobájában. A Társulat életéről és munkásságáról a következők tudom meg:

— A nyolcvan éves társulatnak ma 19,352 tagja van. Ebben a számban benne vannak a megszállott

területeken élő tagok is. Általában a háború óta az emberek nagy érdeklődéssel fordulnak a természettudományok felé. Tag lehet mindenki, akit legalább egy tag ajánlására a választmány beválaszt. Ebben a hónapban 649, júniusban 226, májusban 340, áprilisban 473, márciusban 142, februárban 314 és januárban 462 új tagot választottunk be. Ebben az évben tehát csak eddig hétezeren felül kaptunk új tagot. A megszállott területeken élő tagjainkkal nagyon szeretnénk érintkezni, de eddig még, sajnos, nem sikerült.

— Hogy a tudományokat minél intenzívebben tudjuk művelni, különböző szakosztályokat létesítettek már elődeink. Mi éppen most tervezük két új szakosztály felállítását a régi négy szakosztály mellé. Ez a két szakosztály lenne: az embertani és a mezőgazdasági. A már meglévő szakosztályok: 1. állattani, vezetője: Horváth Géza dr., a Nemzeti Múzeum igazgatója, 2. élettani, vezetője: Tellyesniczky Kálmán egyetemi tanár, 3. érvénytelen-kémiai, vezetője: Illosvay Lajos ny. államtitkár, műegyetemi tanár, 4. növényteni, vezetője: Moesz Gusztáv dr. A szakosztályok gyűlésein a tagok elsősorban is saját vizsgálataikról számolnak be, azután pedig összefoglaló előadásokat tartanak.

— A társulatnak van irodalmi működése is. Könyvkiadó Vállalatunk eddig nagyon érezte a papírhiányt, de ez évben a kultuszminisztérium utján sikerült annyi pa-

erezniünk, hogy több munkát kiadhatunk. Már készen is van a kötet a „Betegségokozó és betegségterjesztő rovarok” című munkájára. Göldi munkája után Molischnak, a híres bécsi egyetemi tanárnak „Növény élettana” adjuk ki, amely különösen a kertészet szempontjából fontos. A szakosztályi folyóiratokat nem tudtuk papírhiány miatt a múlt évben megjelentetni. Ez évben már újra megjelenik a *Magyar Chemiai Folyóirat*, s ennek mellékleteként sajtó alatt van Buchböck Gusztáv egyetemi tanár „Physikai-chemiai mérőműszerek” című munkájának befejező iveri. Ugyancsak sajtó alatt vannak a *Botanikai közlemények* és az *Allattani közlemények* elmaradt számai is. Régebbi kiadványaink most is igen kelendők, annyira, hogy a Könyvkiadó Vállalatban megjelent 92 kötet közül már csak 3 kötet van raktáron. Nagyon szükséges volna, hogy még több könyvet adhatnánk ki, de ez sajnos, most alig lehetséges.

— A Társulat hivatalos közlönye a *Természettudományi Közlöny*. Jogos büszkeséggel mondhatjuk, hogy ez a lap ma Csonkamagyarország egyik legelterjedtebb szaklapja, mert 15,000 példányban jelenik meg. Olvasóink tábora igen megnőtt. Az emberek manapság inkább gyakorlati tudományokkal

akarnak foglalkozni. Folyóiratunk hivatása sokkal nagyobb és fontosabb ma, mint régen, mert ma az emberek külföldi szaklapokhoz valutáris nehézségek miatt nem juthatnak. Mi pedig hűségesen tudósítjuk olvasóinkat a külföld minden tudományos mozgalmáról és minden fontosabb felfedezésről. A Közlöny még a háború alatt is évi 46-52 iv terjedelemben, havi füzeteként jelent meg, az elmúlt évben csak 26 iv terjedelemben és két havonként tudunk megjelenni. Régebben már azon gondolkodtunk, hogy finom krétapapíron hetenként jelenünk meg, ma... örülhetünk, ha kéthavonként olyan papíron jelenünk meg, amilyet kapunk. A Közlöny mellé *Pótfüzetek* is szoktak megjelenni. A múlt évben ez is elmaradt. Az idén sikerül talán ezt is sajtó alá bocsátani. Ez évben 6000 Pótfüzetet, szándékoznunk kiadni. E két lapnak példányszáma tehát *tulhaladná a huszretet is*.

— Pénzügyileg igen gyengén állunk. Bevételi forrásaink, a tagdíjak, önkéntes adományok, és könyvbeyételek. Ezzel szemben a kiadásokról nem is jó beszélni. Állami támogatást eddig nem élveztünk, ez évben két alkalommal kaptunk 15-15 ezer koronát. Nagy értéket képvisel a könyvtárunk. Több mint 35,307 kötetünk van, alig felbecsülhető értékben.